

Polítiques públiques de memòria democràtica

El Memorial Democràtic: recursos i serveis. La Xarxa d'Espais de Memòria

Diputació de Barcelona

11 d'octubre de 2024

- 1. Les polítiques públiques de memòria democràtica**
- 2. El Memorial Democràtic de Catalunya**
- 3. La Xarxa d'Espais de Memòria**

1. Les polítiques públiques de memòria democràtica

“
1. La Generalitat i els altres poders públics han de vetllar pel coneixement i el manteniment de la memòria històrica de Catalunya com a patrimoni col·lectiu que testimonia la resistència i la lluita pels drets i les llibertats democràtiques. Amb aquesta finalitat, han d'adoptar les iniciatives institucionals necessàries per al reconeixement i la rehabilitació de tots els ciutadans que han patit persecució com a conseqüència de la defensa de la democràcia i l'autogovern de Catalunya.

2. La Generalitat ha de vetllar perquè la memòria històrica es converteixi en símbol permanent de la tolerància, de la dignitat dels valors democràtics, del rebuig dels totalitarismes i del reconeixement de totes les persones que han patit persecució a causa de llurs opcions personals, ideològiques o de consciència.”

1. Les polítiques públiques de memòria democràtica

1. Les polítiques públiques de memòria democràtica

- **2000.** Decret 288/2000, de 31 d'agost, per gestionar les indemnitzacions a les persones privades de llibertat per motius polítics sota el règim franquista
- **2002.** Acte al Gran Teatre del Liceu. Ampliació supòsits decret 2000 a menors de 65 anys
- **2003.** Aprovació Estatuts Consorci Memorial dels Espais de la Batalla de l'Ebre. **COMEBE.**
- **2006.** Article 54 de l'Estatut d'autonomia de Catalunya
- **2007.** Llei 13/2007, de 31 d'octubre, del Memorial Democràtic
- **2007.** Ley 52/2007, de 26 de diciembre, de Memoria Histórica de España
- **2008.** 25 de juny. Estatuts del Consorci del Museu Memorial de l'Exili. **MUME**
- **2009.** Llei 10/2009, del 30 de juny. Localització identificació de les persones desaparegudes durant la Guerra Civil i la dictadura franquista, i la dignificació de les **fosses comunes**
- **2010.** Ordre creació i gestió **Xarxa d'Espais de Memòria.**
- **2017.** Llei 11/2017, del 4 de juliol, de reparació jurídica de les víctimes del franquisme
- **2022.** Ley 20/2022, de 19 de octubre, de Memoria Democrática.
- En curs, **Llei de memòria democràtica de Catalunya.**

1. Les polítiques públiques de memòria democràtica

Quines són?

Com es despleguen?

1. Les polítiques públiques de memòria democràtica

Quines són?

**Reparació i
reconeixement a les
víctimes de la Guerra
Civil i el franquisme**

**Foment de la memòria
democràtica**

1. Les polítiques públiques de memòria democràtica

Quines són?

**Reparació i
reconeixement a les
víctimes de la Guerra
Civil i el franquisme**

- **Indemnització a les persones privades de llibertat per motius polítics sota el règim franquista**
- **Localització de persones desaparegudes durant la Guerra Civil i la dictadura franquista**
- **Recerca documental històrica.**
- **Reconeixement de víctimes i actes de reparació**
- **Nul·litat dels judicis i els consells de guerra franquistes per causes polítiques**

1. Les polítiques públiques de memòria democràtica

Quines són?

**Foment de la memòria
democràtica**

- Exposicions i actes culturals
- Seminaris, col·loquis i conferències
- Educació
- Senyalització i patrimonialització dels espais i llocs significatius per a la memòria democràtica
- Cens de simbologia franquista
- Subvencions i premis
- Recollida de testimonis i arxiu històric

1. Les polítiques públiques de memòria democràtica

Quines són?

Com es despleguen?

1. Les polítiques públiques de memòria democràtica

Com es despleguen?

Departament
de Justícia

**Direcció General
de Memòria Democràtica**

+

Dir General de Dret i Entitats
Jurídiques

- 1. Les polítiques públiques de memòria democràtica**
- 2. El Memorial Democràtic de Catalunya**
- 3. La Xarxa d'Espais de Memòria**

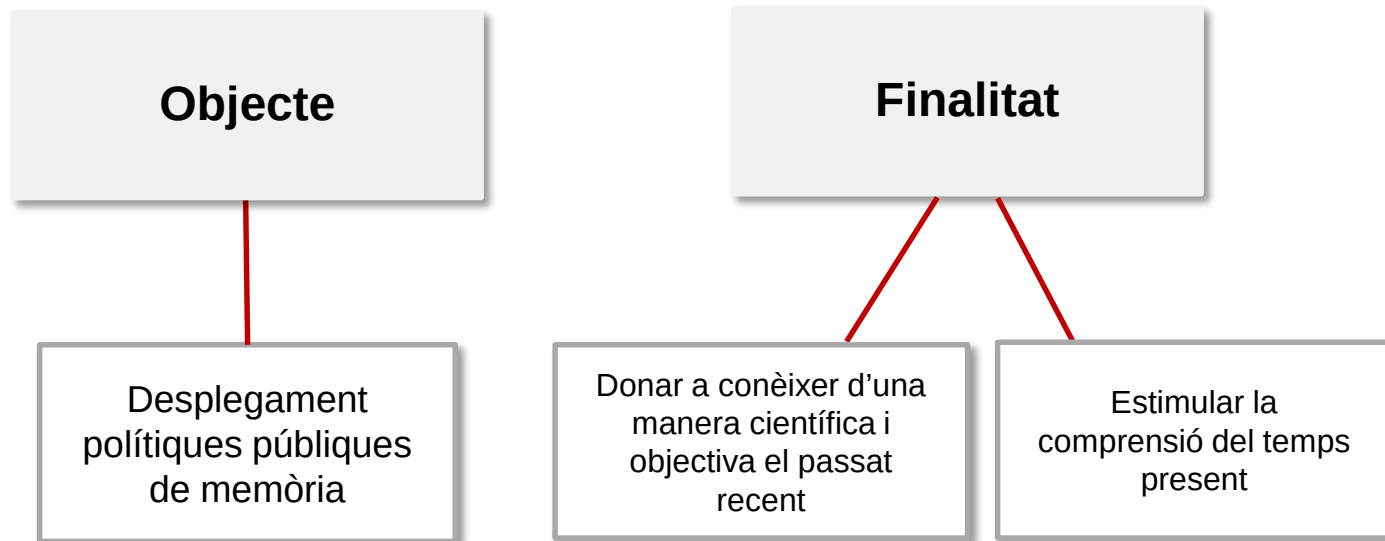
1. Creació del Memorial Democràtic: Llei 13/2007

- Article 2

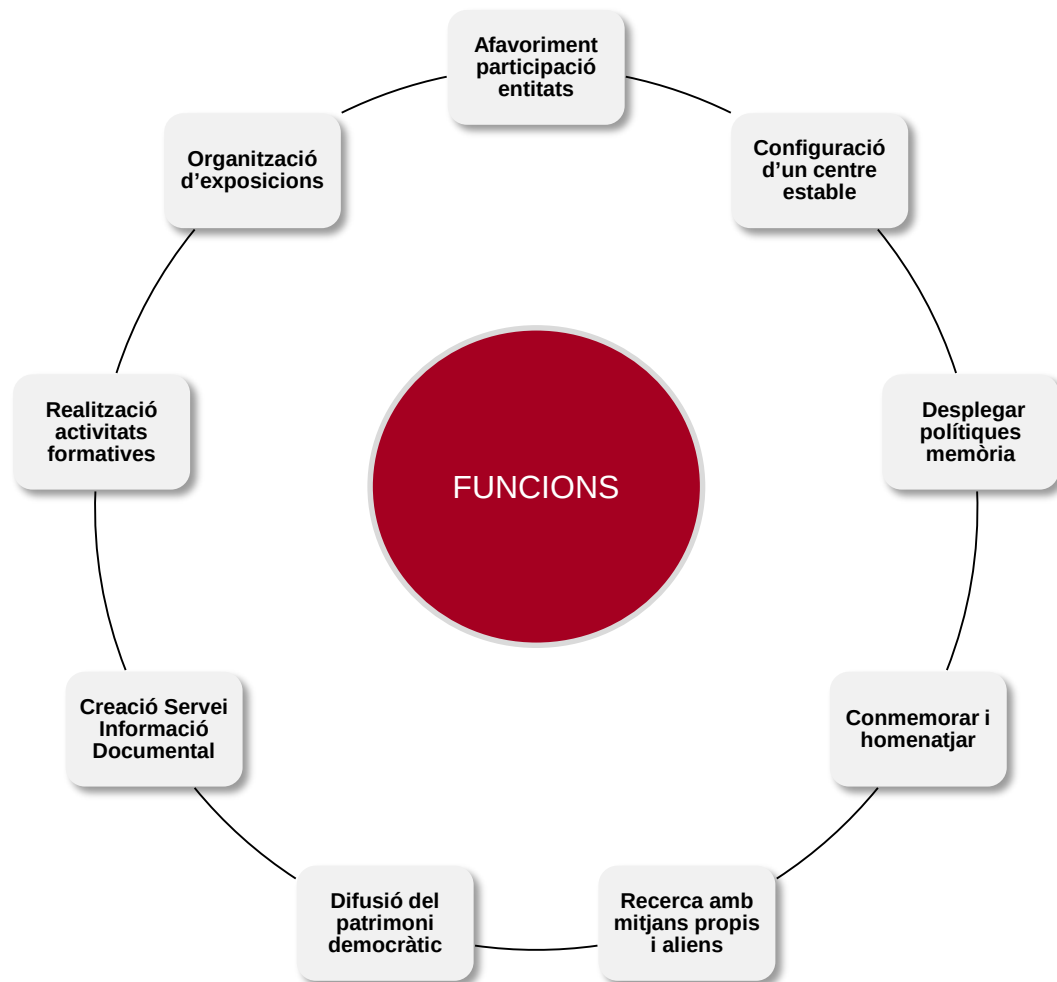
El Memorial Democràtic té per objecte desplegar les polítiques públiques del Govern adreçades a l'acció cívica de recuperació, commemoració i foment de la memòria democràtica, i en concret, del coneixement del període de la Segona República, de la Generalitat republicana, de la Guerra Civil, de les víctimes del conflicte per motius ideològics, de consciència, religiosos o socials, de la repressió de la dictadura franquista, de l'exili i la deportació, de l'intent d'eliminar la llengua i la cultura catalanes, dels valors i les accions de l'antifranquisme i de totes les tradicions de la cultura democràtica, amb la finalitat de donar a conèixer d'una manera científica i objectiva el passat recent i estimular la comprensió del temps present.

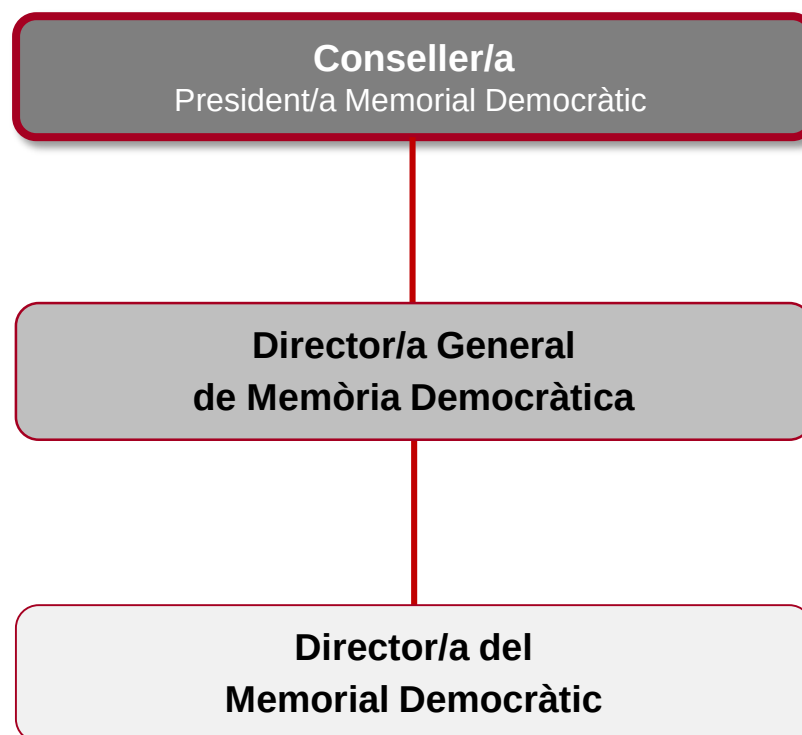
2. Estructura: Funcions

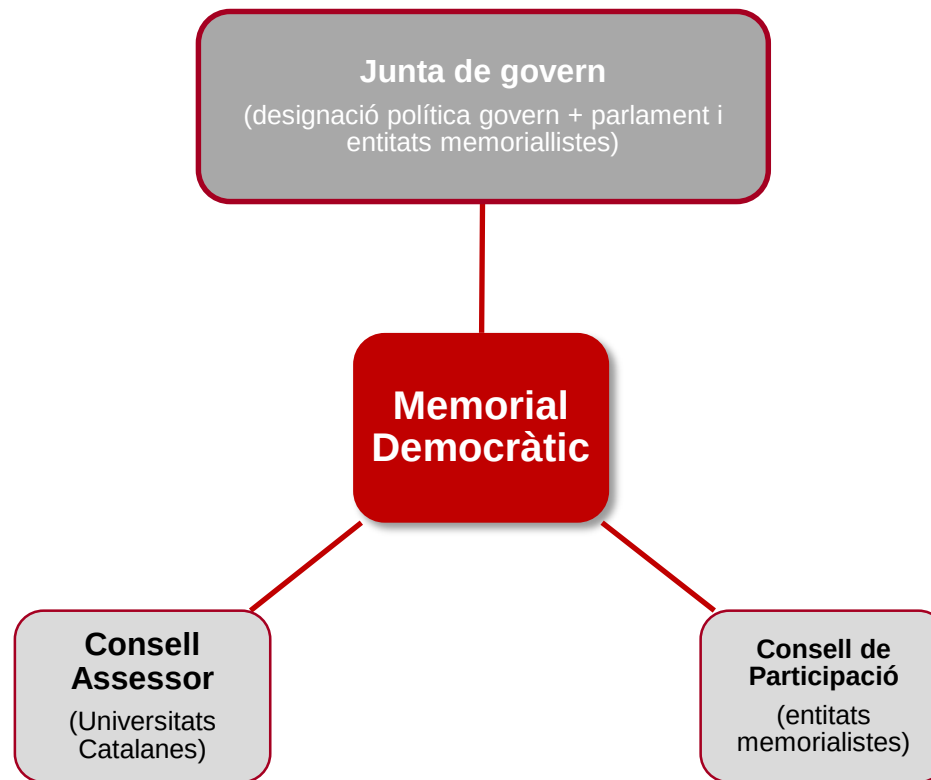
2. Estructura: Funcions

2. Estructura: Presidència i direcció

2. Estructura: Òrgans de govern

3. El desplegament del memorial

3.1.

Exposicions, Programació, Serveis educatius,
Publicacions

3.2.

Centre d'Informació i Documentació

3.3.

Xarxa d'Espais de Memòria

3.4.

Cens de Simbologia Franquista

3.5.

Relacions Internacionals

3.6.

Subvencions

3.1. El desplegament del Memorial: Exposicions

Exposició. T'enyoro. Cartes per la memòria

3.1. El desplegament del Memorial: Exposicions itinerants

La imatge impresa
en les cultures
visuals de l'anti-
franquisme. Els
anys de l'Assemblea
de Catalunya

FOTO

3.1. El desplegament del Memorial: Exposicions itinerants

3.1. El desplegament del Memorial: Exposicions itinerants

Quan

Data 05.10.2024 - 08.12.2024

Hora 12 h

[Afegeix al calendari de Google](#)

Dades d'interès

Dates

Del 5 d'octubre al 8 de desembre de 2024

Inauguració

Dissabte, 5 d'octubre a les 12h

Lloc

Museu d'Història de Girona

Carrer de la Força, 27 (Girona)

Formulari d'inscripció

forms.office.com/e/qSh1mVjCqP

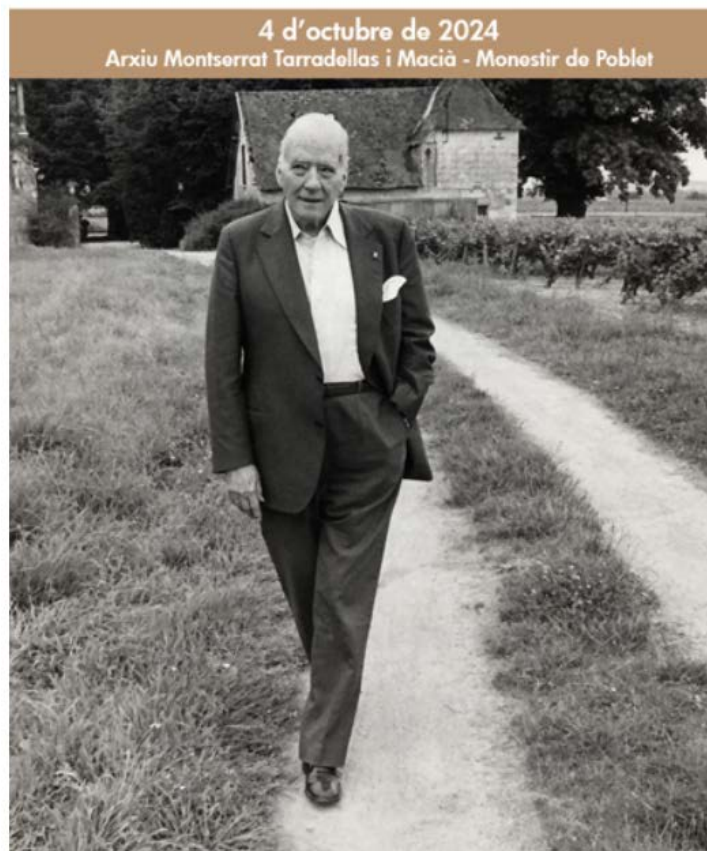

3.1. El desplegament del Memorial: Jornades i col·loquis

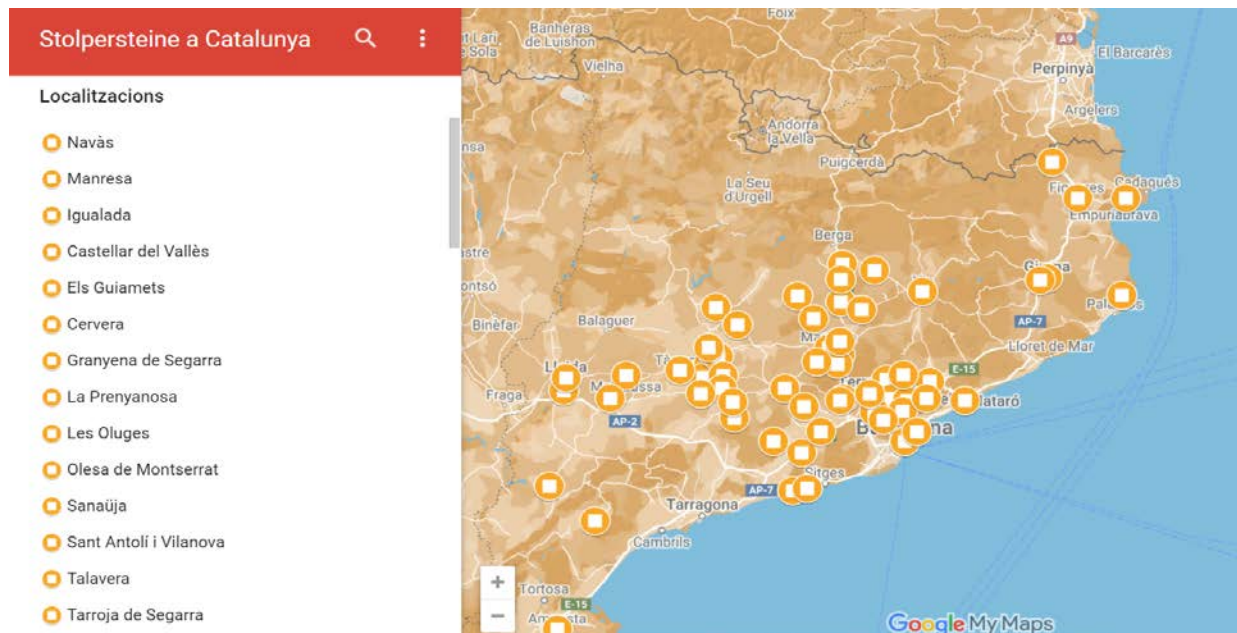
3.1. El desplegament del Memorial: Commemoració i reparació

Tarradellas 1954. De Saint Martin le Beau al “ja sóc aquí” de 1977

3.1. El desplegament del Memorial: Commemoració i reparació

Des del 2017
més de 500
Stolpersteine a
més de 60
municipis

3.1. El desplegament del Memorial: Serveis Educatius

Viatges internacionals amb alumnes:
Buchenwald

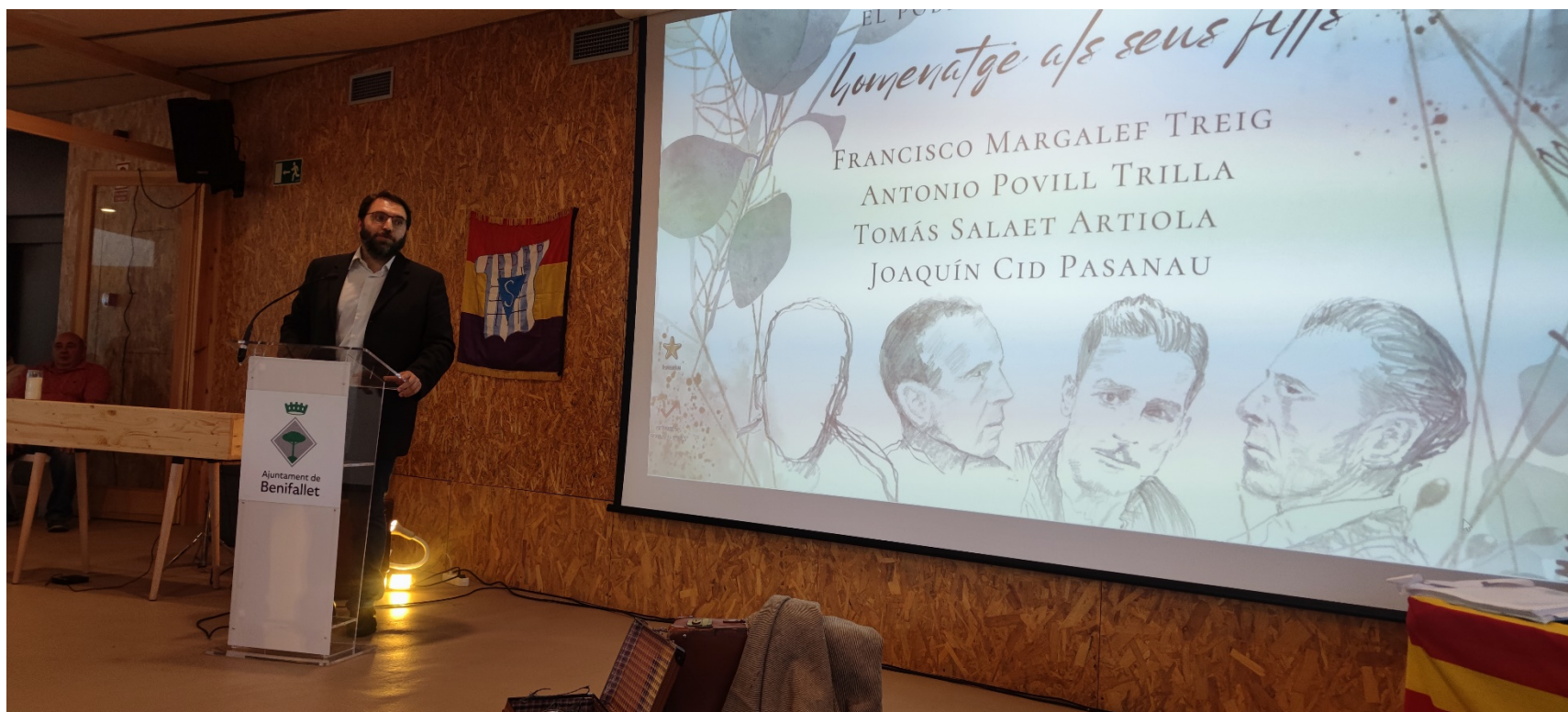

Premi de recerca en
memòria democràtica

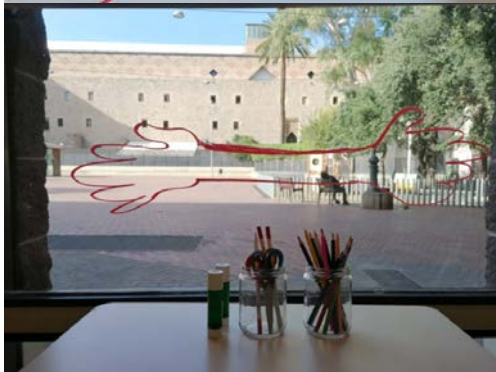
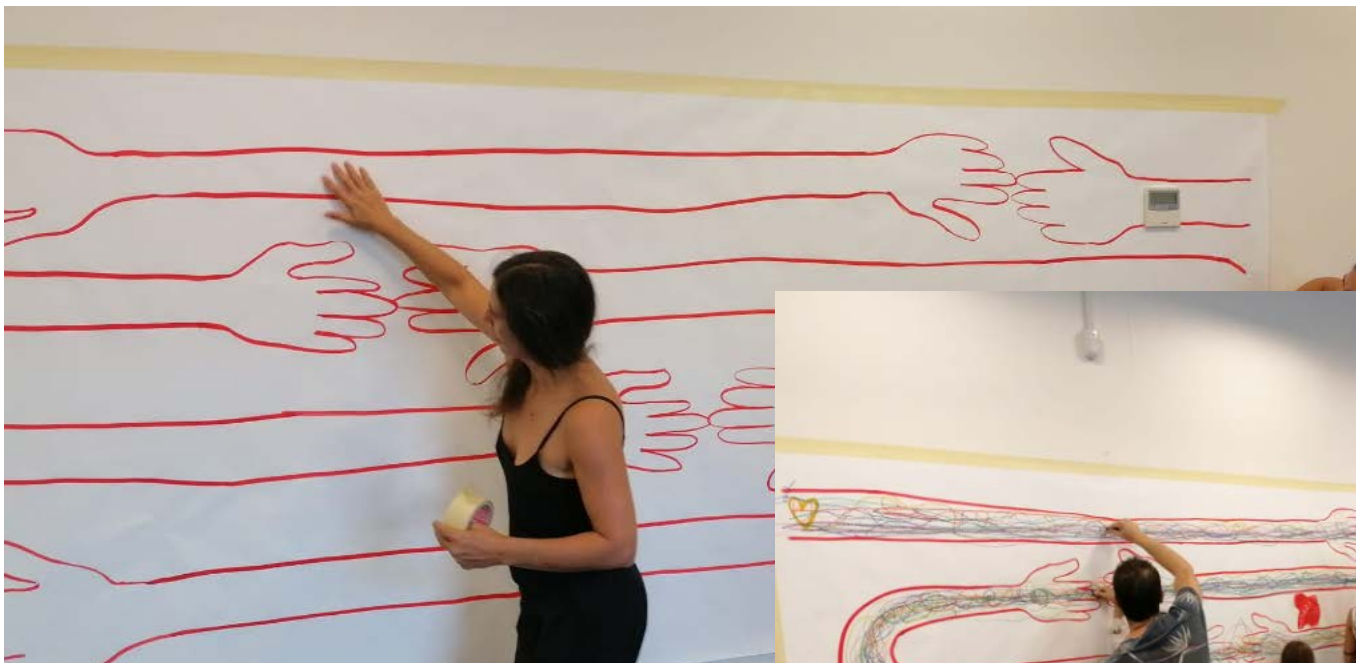
3.1. El desplegament del Memorial: Serveis Educatius

3.1. El desplegament del Memorial: Serveis Educatius

3.1. El desplegament del Memorial: Serveis Educatius

3.2. El desplegament del Memorial: Centre d'Informació i Documentació (Biblioteca)

- Especialitzada en Segona República, Guerra Civil, Franquisme i Transició.
- Fons d'estudis de Memòria a nivell internacional.
- Forma part de la Xarxa de biblioteques especialitzades de la Generalitat.
- Conté més de 8.000 volums.

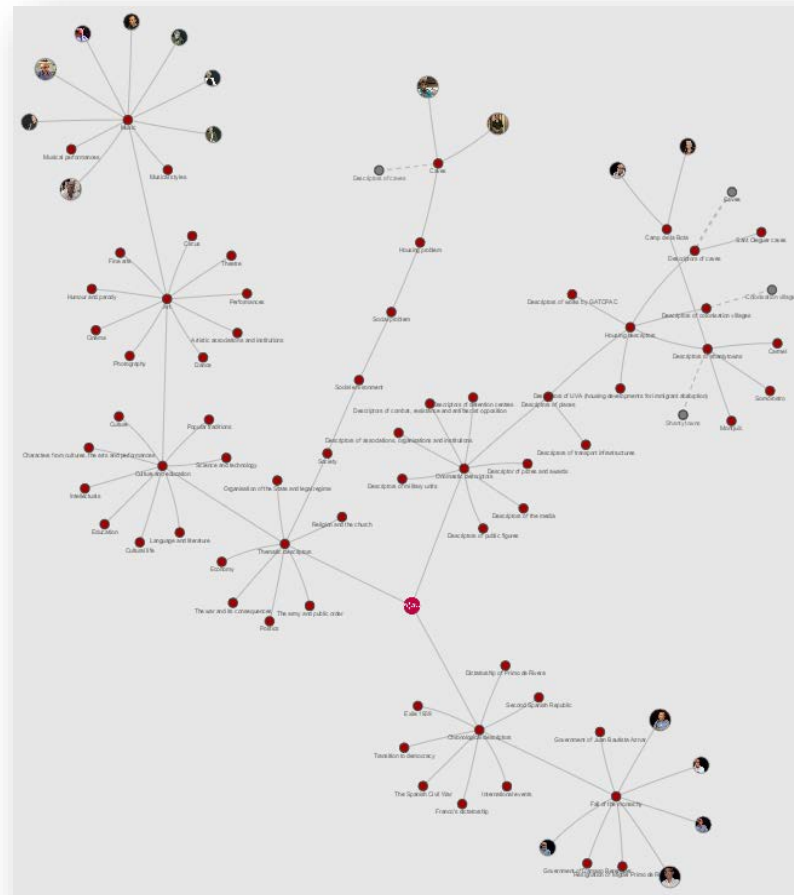

3.2. El desplegament del Memorial:

Centre d'Informació i Documentació (Banc Audiovisual de Testimonis)

EL BANC EN XIFRES

- Primer arxiu d'història oral online d'Espanya (segon d'Europa)
- **988 testimonis**, 412 entrevistes publicades, 1.185 hores enregistrades
- 10.215 fragments d'entrevista, tesaure amb 78.012 termes

3.2. El desplegament del Memorial:

Subvencions

Àmbit 1

Actuacions **commemoratives d'esdeveniments** o bé actuacions **d'homenatge** a persones físiques o jurídiques que s'hagin significat pel seu compromís amb la lluita per la defensa i el restabliment de les llibertats i la democràcia

Àmbit 2

Actuacions de **formació, recuperació, dignificació i difusió** de la memòria democràtica: s'hi inclouen l'organització de congressos, seminaris i exposicions; els productes audiovisuals de no-ficció, i l'edició de publicacions i projectes educatius, pedagògics, culturals o artístics.

Àmbit 3

Projectes de **recerca**: s'hi inclouen les investigacions inèdites en matèria d'història i de memòria que utilitzin fonts arxivístiques, visuals, orals i escrites, entre d'altres.

3.2. El desplegament del Memorial:

Subvencions

Àmbit 4

Projectes destinats a la **catalogació, l'inventari i la digitalització** de fons documentals.

Àmbit 5

Projectes destinats a la col·locació i creació de **senyalització d'espais i la realització d'obres en espais de memòria**.

Modalitat A. Projectes per a la col·locació de plafons informatius en espais de memòria i senyals d'orientació en itineraris, destinats a dignificar i difondre esdeveniments relacionats amb la Segona República, la Guerra Civil, la dictadura, la Transició, l'exili, la deportació, la repressió franquista, la resistència democràtica i la construcció de la societat democràtica.

Modalitat B. Projectes d'obres de creació, reforma i millora, d'adequació, d'ampliació i de modernització dels espais de memòria.

3.4. El desplegament del Memorial: Cens de Simbologia Franquista

- Cens creat el 2009
- Objectiu: localitzar, identificar i documentar els símbols franquistes
- Evitar l'apologia o exaltació del règim franquista
- Eina per als ajuntaments per desenvolupar polítiques de retirada
- Capitals de comarca i municipis de més de 10.000 habitants.
- **Des del 2019, s'ha estès la recerca a 150 nous municipis de 3.000 a 10.000 habitants**

3.4. El desplegament del Memorial: Cens de Simbologia Franquista

Els ferroviaris rellevaran el general Fuensanta en el nomenclàtor de Ripoll

■ Els veïns trien aquesta opció per al seu carrer en lloc de la Cooperativa Sant Eudald i del Ferrocarril ■ L'Ajuntament farà oficial el resultat d'aquí a uns dies

J. Ferrer
RIPOLL

L'Ajuntament de Ripoll farà oficial d'aquí a uns dies l'elecció d'ahir al migdia dels veïns del carrer Fuensanta. Una consulta popular al barri del mateix nom va triar que el carrer serà, a partir d'ara, el dels Ferroviaris, que va rebre 33 vots. L'opció del carrer de la Cooperativa de Sant Eudald en va treure 15 i la dels Ferrocarrils en va obtenir 7. Segons fonts de l'agència ACN i Nació Digital, van anar a votar 57 persones i hi va haver 2 vots nuls.

La votació va tenir lloc ahir durant dues hores i mitja. Va ploure i el temps no va acompanyar. Per cada habitatge, es podien emetre dos vots (un a càrrec del propietat i l'altre per part dels veïns). Si era la mateixa persona, es a dir era propietari i residia al carrer, el vot valia doble, havia informat el consistori.

Participació ciutadana
L'alcalde de Ripoll, Jordi Munell (Junts), va explicar que la llei de memòria històrica (i la llei del memorial democràtic) ja prohibeixen que hi hagi noms

La votació es va allargar, ahir, durant dues hores i mitja, sota la pluja. Els veïns es van decantar pel carrer dels Ferroviaris. A la imatge, un moment de les votacions ■ CORISA MEDIA GRUP

La xifra

57

veïns van participar, ahir, en la consulta per canviar el nom del general franquista Serafin Sánchez Fuensanta.

gui la participació ciutadana la que defineixi el nom del carrer. "Ens sembla

La data

1968

Els veïns es van establir al carrer. Sánchez Fuensanta havia desencallat els tràmits per fer els pisos.

Amb la votació d'ahir, la intenció del consistori és informar que el carrer dels

municipal -la consulta era vinculant. També es comunicarà a administracions, companyies de subministraments i altres serveis. A més, es donarà suport i assessorament als veïns i propietaris per qualsevol incidència.

S'ha de recordar que, quan es va proposar de canviar el nom, una trentena de residents s'hi va mostrar disconforme pel trasbals que podria supo-

3.4. El desplegament del Memorial: Cens de Simbologia Franquista

MONUMENTO

Montserrat se queda sin el requeté

- A petición del Parlament y el Memorial Democràtic se retira la estatua del Terç

Escultura del requeté malherido que ha sido retirada, junto con una placa, de la plaza de los Apóstoles de Montserrat (LV)

3.4. El desplegament del Memorial: Cens de Simbologia Franquista

3.4. El desplegament del Memorial: Cens de Simbologia Franquista

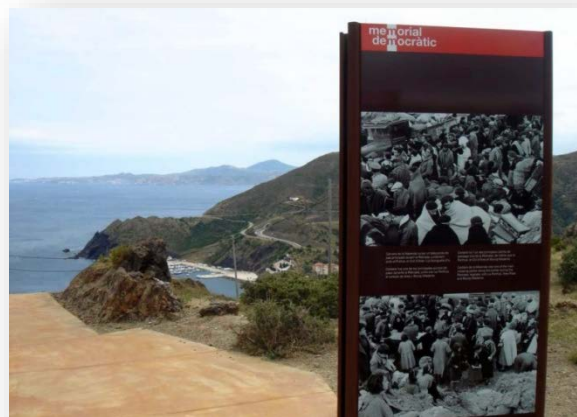
3.4. El desplegament del Memorial: Cens de Simbologia Franquista

- 1. Les polítiques públiques de memòria democràtica**
- 2. El Memorial Democràtic de Catalunya**
- 3. La Xarxa d'Espais de Memòria**

3.2. El desplegament del Memorial: Xarxa d'Espais de Memòria

- Creada el 2008
- Desplegada en l'Ordre de Govern de 2010
- Objectiu: recuperació i difusió del patrimoni memorial (1931-1980)
- Llocs de record, reflexió i commemoració.
- Senyalització dels espais amb informació històrica.
- Distribució per tot el territori català.

3.2. El desplegament del Memorial: Xarxa d'Espais de Memòria

Espais de la Segona República

Espais de la Guerra Civil

Espais de frontera i exili

Espais de lluita antifranquista i recuperació democràtica

3.2. El desplegament del Memorial: Xarxa d'Espais de Memòria (Seu principal i centre operatiu)

Seu del Memorial Democràtic

3.2. El desplegament del Memorial: Xarxa d'Espais de Memòria (Seus territorials)

Museu Memorial de l'Exili (MUME)

Centre d'Interpretació 115 dies (Batalla de l'Ebre)

3.2. El desplegament del Memorial: Xarxa d'Espais de Memòria (Centres de referència i espais)

Centre d'Interpretació de l'aviació
Republicana i la Guerra Aèria (CIARGA)

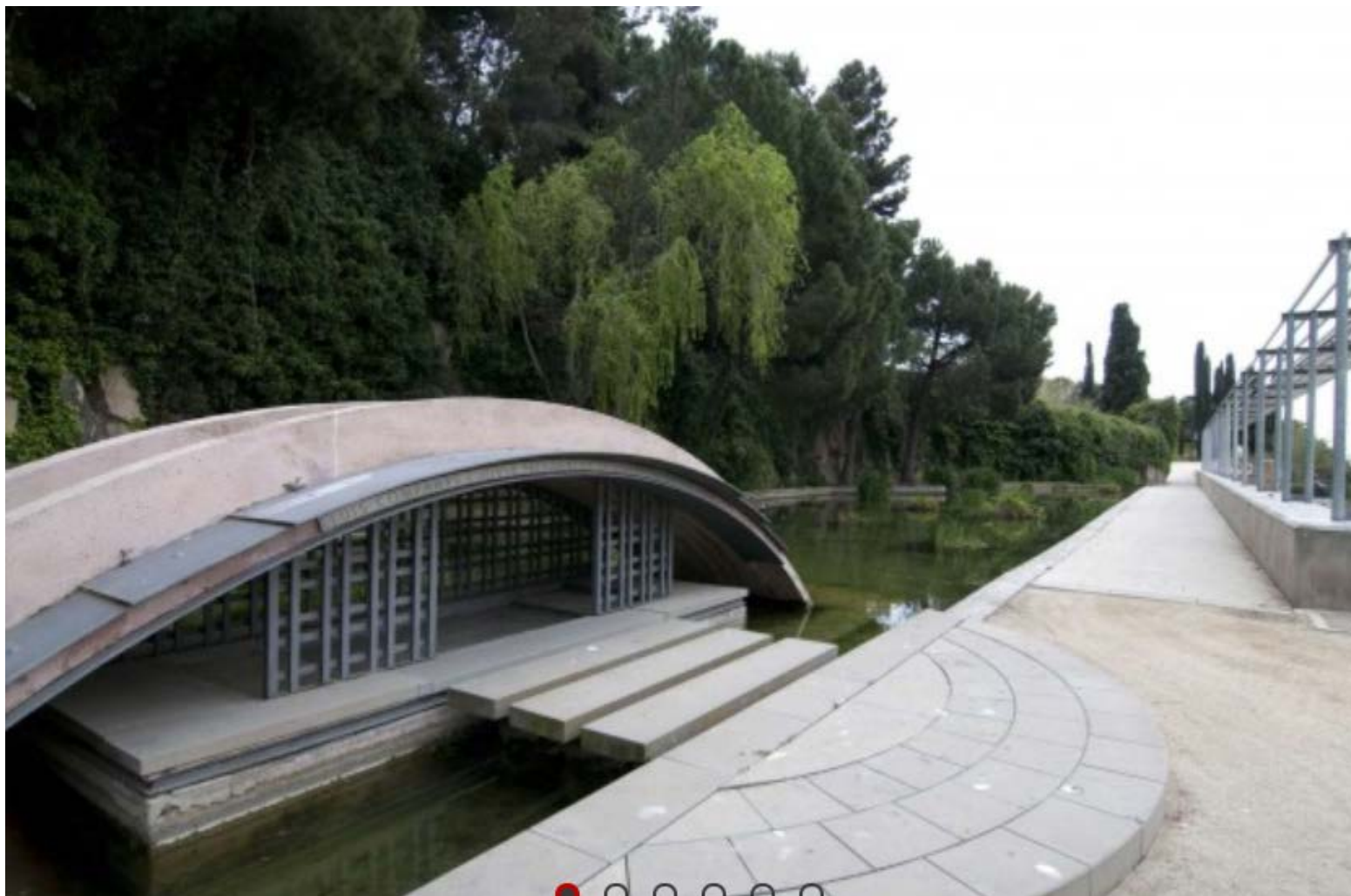

Presó-museu de Sort

3.2. El desplegament del Memorial: Xarxa d'Espais de Memòria Fossar de La Pedrera (Barcelona)

3.2. El desplegament del Memorial: Xarxa d'Espais de Memòria Fossar de La Pedrera (Barcelona)

3.2. El desplegament del Memorial: Xarxa d'Espais de Memòria

Fossar de La Pedrera (Barcelona)

3.2. El desplegament del Memorial: Xarxa d'Espais de Memòria

Projecte Memorial Bosc d'Empremtes. Camp de la Bota (Barcelona)

3.2. El desplegament del Memorial: Xarxa d'Espais de Memòria

Projecte Memorial Bosc d'Empremtes. Camp de la Bota (Barcelona)

F
Fossar de la Pedrera

L
La Model

D
Espai Memorial
de l'antiga Presó
de Dones de
Les Corts

Memorial Camp de la Bota. Parc Memorial Camp de la Bota

3. Situació actual i propostes de futur

L'execució del projecte urbanístic del Parc Fòrum va fer pensar que era el millor emplaçament i moment per bastir un Memorial al Camp de la Bota.

Amb els elements memorials descrits i, especialment, amb la iniciativa de l'Ajuntament de Barcelona inaugurada el 2019, fan que una primera aproximació conceptual i formal al projecte en el Parc UPC-Fòrum passa per plantejar la idea de SÍNTESI dels projectes ja existents i de subratllar la voluntat de construir un ITINERARI per la zona. Aquest itinerari físic caldria complementar-lo amb un recorregut conceptual que inclogui el Fossar de la Pedrera.

Al Parc es podria dotar d'un element SIMBÒLIC i ARTÍSTIC que permetés crear una reflexió significativa sobre el present i que s'hauria de complementar amb un espai d'INTERPRETACIÓ situat a l'exterior, a prop de l'obra artística.

A
Anxiu Històric de La Mina
i del Camp de la Bota

M
Museu d'història
de la immigració
de Catalunya

R
Refugi antiaeri
de la Placeta Macià

ITINERARI

- 1**
Fraternitat
1992
- 2**
Placa homenatge
als veïns del
Camp de la Bota
2015
- 3**
Parapet
de les executades
i executats
2019
- 4**
Ubicació
del Parapet
del Camp de
la Bota
- 5**
Parc del Campus
Diagonal-Besòs

3.2. El desplegament del Memorial: Xarxa d'Espais de Memòria (Patrimoni recuperat 'in situ')

Poble Vell de Corbera d'Ebre

3.2. El desplegament del Memorial: Xarxa d'Espais de Memòria (Patrimoni recuperat 'in situ')

El Poble Vell de Corbera d'Ebre, el nou Monument
Favorit de Catalunya

3.2. El desplegament del Memorial: Xarxa d'Espais de Memòria (Rutes i itineraris)

3.2. El desplegament del Memorial: Xarxa d'Espais de Memòria (Rutes i itineraris)

Gràcies per la vostra atenció!

Josep Font Sentias
jfonts@gencat.cat

Xarxa d'Espais de Memòria